

ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΙΟΥΛΙΟΣ ΤΥΠΑΛΔΟΣ

Ο «δερυφόρος τού Σολωμού». Η γενεαλογία του ποιητού. Το ειδύλλιο του με μία παντρεμένη κεντήσα. Ο γάμος τους. Ο Τυπάλδος εξυμνεί τους ήρωες. Ο λυρισμός του στάδιο. «Η Καταδίκη του Κλέφτη», ή «Τρελλή» και τα «Δυό Λευκώδια». Τυπάλδος και Καρρέρ. Ο θάνατος του ποιητού, κτλ. κτλ.

ΟΝ όνόμασαν δερυφόρο τού Σολωμού, και ύπηρεξε, δίχως άλλο, ένα από τα λαμπρότερα άστρα στον άστερισμό της Έπιτανησιακής λύρας. Ο Ιούλιος Τυπάλδος έγραψε μέσα στο νόημα της Τέχνης και τα ποιήματά του είνε γεμάτα ιδεαλισμό και ευγένεια. Έπίσης η ζωή του ύπηρεξε άπλη και τίμια: Γεννήθηκε στο Αηξούρι της Κεφαλληνίας, στα 1814. Ο οίκος των Τυπάλδων είνε Ιταλικής καταγωγής αλλά έχει εγκατασταθεί στην Κεφαλληνία από τα 1400. Η μητέρα του ποιητή κόμισσα Τερέζα Ριζαίτη, κατήγετο από τη Βερόνα και ήταν προικισμένη με εξαιρετική μόρφωση και με ποιητική ψυχή. Έτσι, ο Ιούλιος Τυπάλδος, κατά το νόμο της κληρονομικότητας, είχε όλες τις λευταυθισίες της κοντήσας μητέρας του, και από τόν πατέρα του την γρηγοματική διαλέκσι, που χαρακτηρίζει τούς Κεφαλλονίτες.

Όσοι έγνωρισαν προσωπικώς τόν Ιούλιο Τυπάλδο, έλεγαν ότι είχε όμοια παράστημα, αυτονικά χαρακτηριστικά και μία γλυκεία μελαγχολική έκφρασι στο πρόσωπό του.

Στά σχολεία της Κεφαλληνίας έμαθε ο Ιούλιος τα στοιχειώδη γράμματα. Στά 1836, μαζί με τη μητέρα του, ταξιδεύτηκε στη Βερόνα, στην όποιος το ξακουστό Δυέιο έφοίτησε άρκετόν καιρό. Πήγε από κει άπολυτήριο και κατέβηκε στην Κέρκυρα, όπου άουσε τις παραδόσεις του περιφημου καθηγητού Πάολο Κόστα...

Αργότερα, ξαναγύρισε στην Ιταλία, έφοίτησε στα πανεπιστήμια της Φλωρεντίας και της Πίζας και πήρε δίπλωμα Νομικής. Έτσι, έφοδιασμένος με τα ούσιαστικά, αλλά και τα τυπικά προσόντα, ξαναγύρισε στην Έπίδαυρο, διορίστηκε δικαστής και υπηρέτησε στην Κεφαλληνία και στην Κέρκυρα.

Στά 1853 προεβιάστηκε σε πρόεδρο τών δικαστηρίων Ζακύνθου, στην όποια και έιχε σε δόξληγη δεκαετία. Στη μαγευτική πατρίδα του Σολωμού και του Κάλβου, στο άνθολογισμένο αυτό νησί, η ψυχή του Ιούλιου Τυπάλδου άνοίχτηκε στα όμοια μυστικά της ποιητικής τέχνης και έγραψε τα καλύτερα έργα του.

Από ποιήματά του: «Τό πλάσμα της Φαντασίας» και ή «Επιθυμία», μās δείχνουν τη διάθεσι του, αλλά και τη μοναξιά της τεχνιοτροπίας του. Ίδου λίγοι στίχοι από τό πρώτο:

Έσδ που πρώτη έπρόβαλε
Σάν δνειρο εμπροστά μου
Κι' άναψες πάθη άκούμητα
Στην άβολη καρδιά μου,
Α, ποδ'σαι, πέμου, άγάτη μου,
Ποδ'σαι, γλυκεία μου έπιτάδα;
Την γην έχεις πατρίδα
Ή τ' άστρα τ' ουρανού;...

Όπου να ιδώ μοδ φαίνεται
Σε τρωφερή εμορφία,
Νά σε θλιμμένα βλέμματα
Νά λάμπη άκτίνα θέια,
Έκει ή ψυχή μου ρίχνεται

Όλοθέρμη, άναμμένη,
Και στρέφει παγομένη
Στο στήθος τό θερμό...

Συχνά ή ψυχή μου ώφώνεται
Στόν άπλαστον αίθερα,
Κόσμος έανοίγει άγνωριστός
Όπου αναβρύζει ή μέρα.

Γύρω άντηχάει άνέκφραστη
Ουράνια μελωδία,
Χόνουν κρυφή εωδία
Τά ρόδα τ' Ουρανού.

Έν' άλλο τραγούδι του, ή «Τρελλή», είνε γεμάτο από ένα τραγικό μεγαλείο. Στη συγχυτική αυτή μπαλλάντα, γραμμένη με ζάπνο ρωμαντική διάθεση, ή κόρη με τό σαλευμένο λογικό τραγουδάει και πειθαίνει, όπως ένας κήνος. Αρχίζει έτσι:

Μαύρα πετούν τα σύγνερα, ο άνεμος σφυρίζει
Από τά βάθη άκούωνται ή θάλασσα κι' άφρίζει
Μονη μία κόρη κάθεται στο έρημο άκρογιάλι
Στ' άέρι κυματίζουνε τά δόλχηρα μαλλιά,
Λάμπουν ουράνια κάλλη
Σε μάσηρ φρεσιά.

Λές και ψηλά στα σύγνερα, στο κύμα που βογγάει,
Στη φύση που ταραζεται παρηγορία ζητάει
Από τό θερμό τό στήθος της βγάει λαιμό λουλούδι
Μ' ένα πικρό χαμόγελο τό σφυγγει, τό φιλεί
Κι' άρχίζει τό τραγούδι
Με δώτερμη φωνή:

Άκολουθεί ή παθητική άποτροφή της κόρης στο όδο, «που ένωρίσε όλη της τη χαρά, αλλά και όλα της τά δάκρυα, όστόσο, τέλος, ή νέα βρίσκει παρηγορία στο θάνατο. Η Παναγία τη σπλαχνίζεται και την παίρνει κοντά της:

Και μέσ' στο γλυκοχάραμα, σε μιάν ιτιά άποκάτου,
Ή άχαρη έκοιμότουσε τόν ύπνο του θανάτου
Κόκκινο ρόδο έστόλιζε τό στήθος παγομένο,
Σάν της ζωής ο άγγελος, πριν πεταχτεί ψηλά,
Νά τό είχε άπαιωμένο
Στά στήθη τά νεκρά.

Κοιμήσου, κόρη, ήσυχασε στην έρημη σου κλίνη
Δάκρυ πικρό στο μνήμα σου μάτι θνητό δέν χύνει
Μόνον οι κρίνοι που έρημοι μέσα στα δάση άναθίζουν,
Και του δειτροδ' τ' άνοσούλλα που ρίχτει ή χειμωνιά
Τά μνήματα στολίζουν
Που άνοίγει ή συμφορά!

Έτσι προχωρούσε στη ζωή ο ποιητής, μοιάζοντας τις ώρες του στη Μούσα και στη Νομολογία, σεμνός σε κάθε του έδδιόλαιο.

Έξαφνα, ένα ειδύλλιο ήρθε να συγχλοιστεί την ψυχή του: Ο ποιητής άγάπησε μια όμοια γυναίκα, την Λουίζα δέ Ρόσση, παντρεμένη με τόν κόμητα Γεώργιο Ρόμα. Η Λουίζα άνταποκρίθηκε με την ίδια φλόγα στο αίσθημά του και, τέλος, έτόρρισε από τόν άντρα της, για να στεφανωθεί τόν Ιούλιο Τυπάλδο. Έγινε τότε ζάπνο σκάνδαλο, αλλά ο γάμος έκλεισε γρήγορα τά κακά στόματα. Με οικογενειακά ρυθμισμένα τώρα τη ζωή του, ο ποιητής γράφει νέα ποιήματα σε διάφορα θέματα, άκόμη και πατριωτικά. Έν' ένα από τά τελευταία, την «Καταδίκη του Κλέφτη», ακολουθεί τόν στίχο τών δημοτικών τραγουδιών. Ίδου πός αρχίζει:

Έχετε γειά, ψηλά βουά και κρυσταλλένες βρύσες,
Χαρμάματα με τις δροσιές, νύχτες με τό φεγγάρι,
Και σεις μαύρα κλεφτόπουλα που την Τουρκία έτρομάζετε.
Άρρώστεια δέν με πλάκωσε και ηριάνω να πεθάνω.
Κι' αν πάρε βόδι τό κορμί, πάλι ή ψυχή άπομένει!
Μαύρο πουλάκι θά γενώ, μαύρο χελιδονάκι
Ναρθώ τό γλυκοχάραμα, να ιδώ που πολεμάτε.
Και σά σκολάσει ο πόλεμος, κι' έθγει τ' άχνό φεγγάρι
Πάλι με νάρθω να σταθώ σ' ένα κυπαρισσάκι.
Τά λίγα τά κλεφτόπουλα που βρώ στη γη να κλάψω
Μέσα στης ύψτας την έρμιά, στον ύπνο που κοιμώνται
Μ' άκούσουν ή μανάδες τους, να τά μοιρολογήσουν...

Στά 1860, ο Ιούλιος Τυπάλδος έδημοσίευσε σε στίχους δεκαεπτασυνόλιθους μια άδη «Είς τόν θάνατον του φιλέλληνος Καρόλου Δενοριάν».

Στά 1874, στη Βενετία, έδημοσίευσε σε φυλλάδιο «Ωδήν εις τόν θάνατον Σπυρίδωνος Τρικοπίτη». Έπίσης «Ωδήν εις τόν Πατριάρχη Γρηγόριον» και άλλες. Στο μεγαλοπρεπές μνημόσυνο που έγινε στη Ζακύνθο, για τόν θάνατο του Διονυσίου Σολωμού, ο Τυπάλδος έξεχώρησε θανμίσιο και βαυθιστόχαστο λόγο, στη δημοτική γλώσσα.

Διάφοροι Έπιτανησιοι μοναχοσυνήτες έτόνιζαν σε παθητικές μελωδίες ποιήματα του Ιούλιου Τυπάλδου. Έν' απ' αυτά είνε και τα «Δυό λουλούδια» που αξίζει να τό παραθέσουμε ολόκληρο:

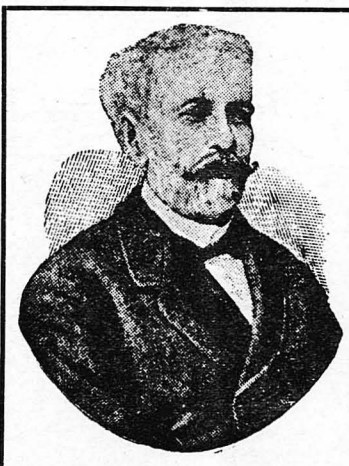
Μέλις έβριγγε τ' άστέρι Πρώτη έπρόβαλε, Μαρία,
Της άγλης γλυκε-γλυκά, Και σε άπάντησα σιά,
Μόσχως έγυσε τ' άέρι Είς την έρημη εκκλησία
Στην όμοια Πρωτομαγιά. Όπου έπηγάμε συχνά.
Πριν άρχίσουν τά τραγού- Τά μαλλιά σου έπέφταν
δια, (πλήθος
Τό ξεφάντομα, οι γροφί, Είς τόν κάταστρο λαυό,
Μέσα στ' άγγιχτα λουλού- Και σου έστόλιζε τό στή-
δια) (θος
Πρώτη έπρόβαλε έσύ, Ρόδο όμοια, παρθενικό.

Με τό χέρι σάν τό κρίνο
Μοδ έπρόσφερες γλυκά:
«-Πάρτο, μοϋτες, σου τό δινω,
Και μου έσπάραξε ή καρδιά.
Μέσ' στο χρόνισμα, Μαρία,
Πάλι έγύρισα εδεκέι.
Είς την έρημη εκκλησία
Όπου σ' είχα πρωτοείδι.
Άλλ' αντί τό ουράνιο στόμα,
Τά θέια βλέμματα να ιδώ,
Και τ' άέριο τό σώμα
Όραίο πλάσμα, άγγελικό,
Μέσ' στ' άπάτητο χορτάρι
Είδα έρημο, μοναχό,
Ένα κάταστρο λιθάρι
Μ' ένα δλώιαυρο σταυρό.

Μοναχός μέσ' στην έρμιά
Είς τό μνήμα σου έμπροστά,
Έγονάτισα, Μαρία
Και τό έόλησα θεμά,
Από τ' άνή έκει σπαρμένα
Έκοφα ένα μοναχό,
Άγνο κι' άμορσο, σάν εσένα,
Σάν εσε παρθενικό.
Και τό έταίριασα μ' εκείνο
Όπου μούδωρες έσύ,
Νάυ τό ρόδο με τό κρίνο
Πάντα ένθόμωσι πικρή,
Τάνα σύμβολο θανάτου,
Τάλλο νιότης κι' ώμορφιάς -
Ή χαρά πάντα έδώ κάτου
Άδελφή της συμφοράς.

Ο άειμνηστος ιστοριοδίφης Σπ. δέ Βιάζης, σε παλαιά μελέτη του για τόν ποιητή, γράφει:

«Η ποίησι του Τυπάλδου διακρινεται μάλλον διά τό όμοιο, την άπαράμιλλον χάριτα, την περιπάθειαν, την καλλιέπειαν και την άκραν φιλοπατίαν. Άπειροι είνε τόν κόσμον έγρηφαν στίχους, και τούτων οι πλείστοι ούδέ υπό της ιστορίας της γραμματολογίας άναφέρονται, και εκ τών άναφερομένων, τυχές ζώσι μόνον εις την μνήμη ειδικών τινων γραμματολόγων. Ο ζών έν τη μνήμη του λαού, δέν άποθνήσκει. Έχει όμως ο Τυπάλδος παρηγορίαν ζη-

Ο ποιητής Ιούλιος Τυπάλδος.

ΟΣΑ ΜΑΣ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΜΑΣ

ΚΑΡΤ-ΠΟΣΤΑΛ

Το φύλλο του «Μπουκέτου» και της «Οικογενείας» τιμάται παντού δρ. 3. Η ασαφής υπερτιμωσίς των παρά των υποπρακτορείων απαγορεύεται. Παρακαλούμεν όθεν τους άγαπητούς μας άναγνώστας, δασκίς υποπέσει εις την αντίληψίν των τοιοούτων τι, να μάς τ' αναφέρουν άμέσως. ('Εκ τής Διευθύνσεως)

Η υπό των άναγνωστών μας άποστελλομένη συνεργασία και μη συνοδευομένη υπό δικαιώματος κρίσεως εκ δραχμών πέντε εις γραμμάσημα, δέν λαμβάνεται ύπ' όφιν.

Οί κ.κ. άναγνώσται μας δύνανται να μάς άπευθύνουν κάθε έρώτησι σχετική με την φιλολογία μας ή τις ξένες φιλολογίαις. Π.χ. για τ' έργο έκάστου συγγραφέως, άν θέλουν να τ'ο μελετήσουν ολόκληρο, για κάθε βιβλιογραφική πληροφορία τέλος πάντων, είτε φιλολογική, είτε ιστορική, κλπ.

Α. Ζλατάνου, Θεο)νίκη. Τ' ανέκδοτό σας καλό και δημοσιεύεται έδω, διορθωθέν καταλλήλως :

Ο ΒΛΑΧΟΣ ΚΙ' Ο ΔΕΣΠΟΤΗΣ

«Κάποιος Δεσπότης περιώδενε μιá φορά στην έπαρχία του κι' έφτασε σ' ένα μεγαλοχώρι. Ή είδησι πώς ήθε ο Δεσπότης διαδόθηκε άμέσως στα γύρω βλαχοχώρια. Τό έμαθε λοιπόν κι' ένας άλαφρόμυαλος βλάχος και ξεκίνησε άπ' τ'ο χωριό του να πάη στο Δεσπότη να ζητήση να τ'ον κάνει μιá χάρη. Κρατώντας την γλίσσα του, κατέβηκε ο βλάχος άπ' τ'ο βουνό κι' έφτασε στο μεγαλοχώρι. Μόλις έμπαινε εκεί, συνάντησε κάποιον στο δρόμο :

- Γειάσ' όρε κουμπάρε, τ'ού λέει.
— Καλώς τον, γειά σου, τ'ο άπανταίς έκεινοίς.
— Δέν μ' λές, σά πού κάβητ' αυτός όύ Δεσπότης άπ' ήρθε τ'ώρα;

— Τράβα πιό κάτω, πατριώτη, και ξαναρώτα.
'Ο βλάχος προχώρησε λίγο κι' ενώ έτοιμαζότανε να ρωτήση άλλους διαβάτες για τόν Δεσπότη, είδε ναρχωνται άπό τ' άντίθετο μέρος τούς δύο παπάδες. Κι' οί δύο κρατούσαν μπασιούνια στο χέρι, μιá άπ' τ'ο λαμό τ'ού ένος κρεμόταν ένας σταυρός μεγάλος.

— Αυτός θάνα ο Δεσπότης !, σκέφτηκε ο βλάχος.
Και χωρίς να χάση καιρό, προχωρεί προς τά εκεί, στέκεται μπρός στους δύο ρασοφόρους, βγάζει τή σκούφια του και κάνουν μιá μεγάλη μετάνοια, λέει :

Λωτήν. Τίνες τών ποιήσεων αυτού, άμα δημοσιευθείσαι, άμέσως άπό στόματος εις στόμα επέταξαν και έγιναν πιστοί σύντροφοι έκάστου Έλληνας. Τά ποιήματα «Σύμμα, γλυκειά μου άγάπη», τ'ο «Μόλις έφεγγε τ' άστέρη», τ'ο «Έγυε γειά, ψηλά βουνα και κρυσταλλένιες βρύσες» και μερικά τεμάχια άπό «Τ'ο παιδάκι κι' ο χάρος» — τά όποια όλα έτονίσθησαν ύπό τ'ο μουσικοδιδασκαλού Παύλου Καρρέρ — είνε δημοφιλέστατα. Η ποίσις τ'ού Τυτσάλου άρέσει εις την Έλλάδα, και ός συμποήσις και δημοφιλής ποιητής θά υπηκοουήθ. Δια την ποιήσιν τ'ου, έκτός τ'ού Έλληνικού τίπου, ένηχολλήθη και ο Εύρωπαϊκός, ιδίως δ' ή εν Λεψία «Κεντρική Έπιθεώρησις», τούτοσ την άξία τών περιπατησών ποιήσεων τ'ού Τυτσάλου, όστις, ός παρατηρεί έπιφανής κριτικός, είχε την σπανία έπιτυχία ν' άπολαύση ζών άπασας τās εύχρηστικίαις τής φήμης, άνευ τών άνών, άίτινες ένίοτε την συνοδεύουσι.

Στην Έθνική μας Βιβλιοθήκη σώζονται τά χειρόγραφα ενός ποιήματος τ'ού Τυτσάλου, τ'ο όποιο ο ποιητής είχε στείλει, κατά τόν Άπρίλη τ'ού 1881, άπό τή Φλωρεντία στον φιλέλληνα Γάλλο μαρζισιοντ ντε Σαιντ Πιαιό. Τό ποιήμα έχει τόν τίτλο «'Ο Εύαγγελισμός και τ'ο Φάντασμα», και είν' άπό τά καλύτερά του. 'Ο ποιητής, την ένδοξη μέρα τ'ού Εύαγγελισμού, βλέπει τ'ο φάντασμα τ'ού Μάρκου Μπότσαρη, να βγαίνει άπό τ'ο μνήμα του και να πλανάται στα ύπόδουλα μέρη τής Ήπειροφρασευαίας και τής Μακεδονίας. Φλογερός και ροζγές κινούν ή στρεφές τ'ού ποιήματος αυτόδ :

... Κινάει γοργά τ'ο φάντασμα, οχι- (ζει, υικάει τ' άσπρί τ'ού γύρω του άκτινοβολεί σαν όταν λύνεται με όρημ, νύχτα βαθεία, εν' άσπέρη...

Μαίρει γοργά τ'ο δρόμο του. Ή ά- (στροφειγιά πλθθαίνει γη κι' ούρανό πιό δέ φωρεί, με μίριες φλογές στην ψυχή στο Μεσολόγγι μπαίνει !...

'Ο Ιούλιος Τυτσάλος έγραψε και αξιόλογες νομικές μελέτες. Μετά την έννοια τής Έπανήσοι, τ'ο έρωτόειναν να γίνη Άρειοπαγίτης, αλλά δέν έδέχθη. Στά 1867 έπήγε στη Φλωρεντία, όπου έζησε τά 18 τελευταία χρόνια τής ζωής του, και γύρισε στην Κέρκυρα, όπου και πέθανε.

'Ο Ιούλιος Τυτσάλος, μένοντας στη Φλωρεντία, μετέφρασε ένα σημαντικό μέρος άπό την «Έλευθερωμένη Ήερουσαλήμ» τ'ού Ίταλό ποιητή Τορκουάτου Τάσσου, σε όφραία δημοτική γλώσσα...

— Άς την κάνω κι' άς τή χάσο, κύρ δεσπότη μ'.
— Ήθελε μ' αυτό να πη : «Αυτή ή μετάνοια πού σου κάνω, Δεσπότη μου, θά σου άξίξη, άν μου κάνεις αυτό πού θά σου πώ. Κι' άν πάλι δέν μου τ'ο κάμεις, άς πάει χαμένη — μιá μετάνοια ήταν κι' αυτή».

— Τί θέλεις, εύλογημένε; τόν ρωτάει ο δεσπότης, γιατί αυτός ήταν πραγματικώς.
— Μιá χάρη ήρθα να μ' κάνης, Δέσποτά μ'.
— Τί χάρη;
— Έχω ένα π'δί, κύρ-Δεσπότη μ' κι' έλεα να μ' τ'ο κάνεις κειδά κάνα παπά, σαν τ'ού λόγου τ'ου άπ' δώ (κι' έδειξε τόν σύντροφο τ'ού Δεσπότη).

— Ξέρει γράμματα τ'ο παιδί σου; ρωτάει ο σεβασμιωτατός.
— Άν γράμματα δέν ξέρ', μα στην τρεχάλα δέν τ'ον φτάνει κανένας ! Οά γίνη λοιπόν τίποτις, κύρ-Δεσπότη μ' !
— Παιδί μου, τ' άπάντησε ο δεσπότης, άφού ο γυιός σου δέν ξέρει γράμματα, δέν μπορεί να γίνη παπάς. Πώς θά διαβάξη τ'ο Εύαγγέλιο στην εκκλησία και τ' άλλα ιερά βιβλία;

— Άν έγώ δέν σ' λέω να μου τόν κάνης τόσο μεγάλο πάπαρο, να λειτουργή σέ κανιά θεόσται κληροσία ! Ίγώ θέλω να μ' τόν κάνης μικρό παπά, να ξέρ' να κάνη άγιασμό κι' να ξηματιάξη τά γιδια, όντας μās τά ματιάξ'νε.

— Παιδί μου, αυτό πού ζητάς, δέν γίνεται, δέν είνε δυνατόν να γίνη, τ' άπάντησε ο Δεσπότης χαμογελώντας. «Άφησε τ'ο παιδάκι σου να βόσκη τ'ο πρόβατα, τί τ'ο θέλεις να τ'ο κάνης παπά; Νάξερε γράμματα, και μ' υποσώσει να γίνη, μ' άφού δέν ξέρει; Άμα άκουσε αυτά τά λόγια ο βλάχος, φόρεσε πάλι τή σκούφια του και χωρίς να χαιρετήση, έφνε μουμουρίζοντας :

— Καλά είνε ιγώ «άς την κάνω κι' άς τή χάσο». Να π' τήν έχασα !...».

Τό ποιήμα σας όχι καλό. Δέν μπορεί να όνομασθί άλλωστε ποιήμα αυτό. Στιχουργικό παιγνίδι είνε: μύλλον, όχι έπιτυχές. Ίδου έπί παραδείγματι τ'ο πρώτο τετράστιχο :

Τικ τίκ, τικ τίκ, πά' ή μ' έρα, τικ τίκ, τικ τίκ, πάει ο χρόνος, τικ τίκ, τικ τίκ, πάει ο μήνας, τικ τίκ, τικ τίκ, τικ τίκ, μένει ο πόνος.

Π. Νικολάου, Ένταθα. Μας γράφετε : «Πολυγαλημένε μου και λατρενός πνευματικέ διδάσκαλε. Έσ'ν πού δια τής φιλολογίας σου με έκαμεις ώστε να γνωρίζω να εκτιμώ άλλο αξιον εκτιμήσεως έργο», άνήκω εις τόν μεγάλο κλάδον τής φιλολογίας, «την έπιστήμη», «Έσ'να πού παραδέχωμαι δικίον κρητήν και όχι διμιον όπως μερικοί σέ παραδέχονται. Σ' έσ'να λοιπόν έρχομαι να ζητήσω μιάν δικίαιαν κρισίον σου όπως άλοστε και θά είναι» έπί ενός ποιημάτων μου, τ'ο όποιον έχει γραφή άφού προηγουμένως τ'ο εστάνηλον εκ βάθου καρδιάς!». Τώρα τί να σας πώμε για τ'ο ποιήμα σας; Άς σας πώμε την άλήθεια και δέν μάς μέλει άν μάς χαρακτηρίσετε και σεις «δημιούς» : Για να γραφή λοιπόν ένα ποιήμα τής προκοπής, δέν άρκεί να τ'ο εστάνηθε εκ βάθου καρδιάς, όπως τόσο χαρακτηριστικά λέτε, αλλά χρειάζεται να έχετε και μερικές απαραίτητες τεχνικές γνώσεις, πού λείπουν έπί τ'ο παρόντος άπό σας, όπως π.χ. τελέει γιδια τ'ο μέτρον και τ'ο ρυθμό. Τό σημερινό ποιήμα σας, έκτός άν άλλων, σκοντάφτει άκόμα και μετρικώς. Διαβάστε έπί παραδείγματι ξανά τ'ο δεύτερο τετράστιχο και θά πεισθήτε και σεις :

Άπό τότε πού σ' έγνωρίσα την καρδιά μ' έχεις παρμένη Τί; μ' όφρελει αυτή ή φρενική ζωή πού όλο πίκρες φέρνει; Όλος ο κόσμος δι' έμε τίποτ'ο δέν άξίζει Όσο ένα λογάκι σου γλυκό άπ' τά λαγάνα σου χείλη !

Προσέχετε άκόμα και στην όμοιοκαταληξία τ'ού ποιήματος. Ή παραπάνω ρίμες, είνε έντελώς άνεπιτυχές και λαθβαμένες. Σ τ έ φ. Σ α φ α ρ ι κ α ν α. Σ τ υ λ α. Τό διήγημά σας, έπί όπως μάς τ'ο έχετε στείλει, χαιρείς κι' τ'ο χαιρείτε σέ παραγράφους και χωρίς να βάλετε έξωκαρα τούς διαλόγους και την ύπολοιπή διήγησι, καταστάς σχεδόν άδιάστατο, γραμμών μάλιστα με τ'ο μύδι. Άπό μερικές ματιές όμως πού τ'ο ρίξωμε, είδομα πού έχει έδω κι' έκει άρκετό ήθογραφικό χρώμα και καλούς περιγραφές άπό τή ζωή τών παιδιών. Άν έχετε πραγματικά κλεισι προς τή λογοτεχνία, έπιδοθήτε σ'ο γράμματι πού διαβάσαμε εκ παραλλήλου, με την πεποίθησι ότι θά βελτιωθήτε, έστω κι' άν δέν πρόκειται να διακριθήτε ός λογοτέχνης. Έπί τέλους, δέν είνε και μικρό πράγμα να γραφή κανείς στους γνωστούς τ'ους ώφαιες έπιτολέες, ή, όταν είνε μαθητής, ώφαιες ουθεθείς... Τί λέτε και σεις, δέν έχομε δικίον; Σ τ ε λ. Ά ν ε μ. Καλάως. Τό ποιήμα σας «'Ο καμής τής μάνας» παρουσιάζει άρκετές έλλείψεις. Έν πρώτους δέν έχει τις τομές τ'ού μέτρον κανονικές. Έπειτα τ'ο ζερεφούν έδω κι' εκεί κάποιες χαμοδιές. Και τέλος, περιέχει λέξεις άναπαρκές, τεχνικές και άντισαισθητικές, όπως «νεκροσάφι», «βαίνει», «καταλύρα». Μήπως με την τελευταία θέλατε να πητε στυλιάρη και προτιμήσατε αυτήν για εύγενικότερη; ... Σ τ. Πα ν ό λ ο υ α ν. διδάκτορα νομικής, Ένταθα. Τό πετρογράφο σας, άν και είνε γραμμένο με πολλή προσοχή και με κάποια λεπτότητα, δέν κατορθώνει μαλατά να βγη έξω άπό τόν κύκλο τής κοινοτυπίας, προς ένα έπίπεδο πιό πλατύ και ελεύθερο, όπου θά μπορούσε να κινηθή με άνεσι ή σκέψι σας και θά υπορούσε να γίνη πραγματικά γόνιμη ή συγκινήσι σας πού δέν την άφιδοθητούμε καθόλου. Πρέπει όμως να έξερτε ότι και τ'ο είδος αυτό τ'ού γραμματός είνε άπό τά δυσκολώτερα, τ'ολλάχιστο για δώ, όπου δέν έχομε άρκετά πρότυπα και όπου άποτυγχάνουν και λογοτέχνες άκόμα αξίας.